

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-945

14.11.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Ulykke

Vedkløyver – mistet tre fingre – grov uaktsomhet –avkortning 20 % - fal. § 13-9.

Forsikrede mistet tre fingre i en vedmaskin tilknyttet en traktor, da han flyttet på en stokk som hadde satt seg fast. Forsikrede skrudde ikke av traktoren, men opplyste at joysticken på vedkløyveren var tilbake i utgangsposisjon, før han stakk hånden ned på toppen av kniven. Saken reiste spørsmål om selskapet kunne avkorte en eventuell erstatning med 20 % med henvisning til at forsikrede hadde utvist grov uaktsomhet. Nemnda bemerket at det innebar et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte" å ta hånden foran den skarpe kniven på vedkløyveren uten å ha forvisset seg om at traktoren var helt skrudd av. Nemnda hadde ingen bemerkninger til en avkortning med 20 %. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var 11.9.21 i en ulykke hvor han mistet tre fingre i en vedmaskin (langfinger, ringfinger og lillefinger). Han har i dag store smerter og flere tilleggsplager som følge av hendelsen.

Forsikredes advokat sendte selskapet en e-post 20.10.21 hvor en beskrivelse av skadehendelsen fra forsikrede var vedlagt:

Den 11. september skulle jeg hjelpe en nabo og kappe opp noe ved for vinteren. Jeg rigget opp min private traktor og vedmaskin som er gjort mange ganger før. Jeg jobbet med dette i 25 år. Og aldri hatt noen form for uhell. Vi var to personer som jobbet på med maskinen jeg skulle kappe stokk som da datt ned i troa der kløyvren går. Neste stokk datt opp på den som da allerede hadde dette ned og skiftet da retning jeg ventet til kløyveren hadde gått helt tilbake for å rette på den stokken og. Og tok et steg til høyre og stakk hånden forsiktig ned på toppen av kniven. Noe som skal være helt ufarlig å gjøre. Det jeg ikke hadde fått med meg var at kløyvingen av var satt i gang igjen uten at noe var igangsatt og fingrene kom i klem i mellom toppen av kniven og stokken dette er en prosess som tar kanskje et sekund så er det gjort så jeg rakk ikke å reagere før fingrene var borte. Hvorfor kløyveren starte på nytt uten at noen har satt den i gang vet jeg ikke. Men vi har jo med hydraulikk å gjøre denne maskinen var ny for meg i fjor. Vi begge sto langt unna funksjonen for å starte kløyveren på nytt og dette har jeg et vitne på. (..) det var et uhell som ingen kunne forutse eller forhindre da normalt er det slik prosess som er vanlig på slike maskiner.

Selskapet vurderte at forholdet var å anse som grovt uaktsomt, og i brev av 5.11.21 ble det varslet at selskapet vil foreta en reduksjon i erstatningsoppgjør etter en avkortningsgrad på 20 %.

Det følger av brukermanualen til vedkløyveren Hakki Pilke 37, som forsikrede brukte, at:

Obs! Om veden faller snett i klyvrännan och veden troligtvis också kommer att placeras snett mot klyvbettet och fastna där ska du göra följande:

Lyft upp klyvbettet. Flytta klyvens manöverspak C till läget Sluta innan klyvbalken trycker veden mot klyvbettet. Kör tillbaka klyvbalken genom att flytta manöverspaken C till läget Återföring av klyv (längst till höger).

Lyft opp klyvrännans skydd när klyvens manöverspak är i läget Sluta och rätta till den ved som ligger snett. Sänk ner skyddet och flytta klyvens manöverspak till läget Går och starta klyvningen på nytt med startpedalen G (bild 19).

Videre fremgår det av advarsel på s. 37 i brukermanualen at:

SÄTT ALDRIG HANDEN I KAPÖPPNINGEN OM MASKINEN ÄR IGÅNG. STANNA ALLTID MASKINEN FÖRE SERVICE!

Forsikrede la frem et telefonnotat fra samtale med ansatt i traktorverksted 12.9.22 hvor det fremgikk:

Hvis du må rette på en vedkubbe, så går du ikke rundt og stopper traktoren. Det er bare ved service på maskinen at man stopper traktoren. Traktoren skal stå å gå. Det er andre sikkerhetsmekanismer som sørger for at sikkerheten når du må rette på en vedkubbe. Du skal bare løfte opp grinda eller sette spaken i utgangsposisjon. Det er helt vanlig å måtte rette på vedkubbene hele tiden. På en stokk, må du kanskje rette på kubbene opptil 5 ganger hvis du er litt uheldig med stokken. Maskinen er derfor laget slik at du ikke skal gå å skru av traktoren hver gang.

Forsikrede har i det vesentlige anført at det ikke er adgang til å avkorte en erstatning. Det foreligger ikke grunnlag for at forsikredes handlemåte utgjør et så stort avvik, at det kvalifiserer til grov uaktsomhet. Selskapets vurdering av at det er grovt uaktsomt å stikke hånda nedi uten å slå av maskinen må forutsette at det er det som skal til for å stanse maskinen/vedkløyveren. Det er imidlertid ikke riktig. Det er traktoren som "står og går" på tomgang. Vedkløyveren må fysisk settes i gang med en joystick. For å kappe må du dra joysticken ned for at maskinen skal begynne å kappe. Joysticken spretter opp igjen av seg selv når man slipper. Man må fysisk trekke joysticken ned for hvert kapp. Det vil si at det ikke er slik at man "setter i gang" maskinen og at den kapper flere etter hverandre. Det avgjørende for at forsikrede handlet slik han gjorde, og at handlemåten ikke kan anses grovt uaktsomt, var at han forsikret seg om at joysticken var tilbake i utgangsposisjon før han stakk hånda nedi. Maskinen er da stanset, og i praksis "slått av". Det vises til brukermanualen, videoer på Youtube og sakkyndig uttalelse fra traktorverksted. Prinsipalt anføres at det ikke er grunnlag for avkortning. Subsidiært anføres at avkortning på 20 % er satt for høyt.

Selskapet har i det vesentlige anført at det har adgang til å avkorte en erstatning med 20 % fordi forsikrede har utvist grov uaktsomhet og at skadeomfanget økte. Forsikrede skulle rette opp en stokk som hadde falt feil ned i kløyvrenna, og valgte da å stikke hånden ned på toppen av kniven uten først å forvise seg om at det var fysisk umulig at kløyveren kunne starte. Selskapet anfører at forsikrede kunne ha rettet opp en stokk som ikke satt fast, men kun lå i feil retning, uten å stikke hånden foran kniven. Dette er et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte, og det må anses som grovt uaktsomt å stikke hånden foran kniven med maskinen i gang. Dersom forsikrede anså det som nødvendig å stikke hånden foran kniven for å rette opp stokken, burde han ha eliminert bort skadepotensialet ved å enkelt skru av maskinen (traktoren). Forsikrede hadde handlingsalternativer som kunne forhindret skaden. Når det gjelder avkortningsgraden, finner selskapet at en avkortning på 20 % er i tråd med Finansklagenemndas praksis når det gjelder avkortning ved skader i forbindelse med arbeidsmaskiner.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avkorte en eventuell erstatning med 20 % med henvisning til at forsikrede har utvist grov uaktsomhet, jf. fal. § 13-9.

Fal. § 13-9 første ledd første punktum fastsetter at selskapets ansvar kan settes ned eller falle bort dersom den forsikrede "grovt uaktsomt" har "fremkalt forsikringstilfellet eller økt skadens omfang". Ved avgjørelsen skal det etter bestemmelsens tredje punktum legges vekt på

skyldgraden, skadeforløpet, om forsikrede var i selvforskyldt rus, hvilken virkning nedsettelse eller bortfall av foretakets ansvar vil få for den som har krav på forsikringen eller for andre personer som er økonomisk avhengige av ham eller henne og forholdene ellers.

For at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsom, må det etter rettspraksis foreligge et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet", jf. Rt-1989-1318.

Det må også være årsakssammenheng mellom den grove uaktsomheten og forsikringstilfellet eller mellom den grove uaktsomheten og en økning av skadens omfang.

Selskapet har bevisbyrden for at vilkårene for avkortning er oppfylt, og det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A, særlig avsnitt 33. I bevisvurderingen tillegger nemnda her som ellers tidsnære bevis størst vekt.

Nemnda tar først stilling til om forsikrede har utvist grov uaktsomhet.

Det følger av brukermanualen s. 34 og 35 til vedkløyveren Hakki Pilke 37 som forsikrede brukte at:

Obs! Om veden faller snett i klyvrännan och veden troligtvis också kommer att placeras snett mot klyvbettet och fastna där ska du göra följande:

Lyft upp klyvbettet. Flytta klyvens manöverspak C till läget Sluta innan klyvbalken trycker veden mot klyvbettet. Kör tillbaka klyvbalken genom att flytta manöverspaken C till läget Återföring av klyv (längst till höger).

Lyft upp klyvrännans skydd när klyvens manöverspak är i läget Sluta och rätta till den ved som ligger snett.

Sänk ner skyddet och flytta klyvens manöverspak till läget Går och starta klyvningen på nytt med startpedalen G (bild 19).

Videre fremgår det av advarsel på s. 37 i brukermanualen at:

SÄTT ALDRIG HANDEN I KAPÖPPNINGEN OM MASKINEN ÄR IGÅNG. STANNA ALLTID MASKINEN FÖRE SERVICE!

Partene er uenige om hva det vil si at maskinen er i gang. Forsikrede har anført at maskinen i praksis var "slått av", fordi forsikrede hadde forsikret seg om at joysticken på vedkløyveren var tilbake i utgangsposisjon før han stakk hånden nedi, og at maskinen da er stanset selv om traktoren "står og går" på tomgang. Etter nemndas syn innebærer ikke det at joysticken på vedkløyveren er tilbake i utgangsposisjon det samme som at maskinen (traktoren) er slått av. Videre legger nemnda til grunn at forsikrede tok hånden foran kniven på vedkløyveren, slik at det ikke bare var tale om å rette på en vedkubbe slik det er beskrevet i brukermanualen, men å ta hånden foran kniven slik at den kappet av tre fingre på 1 sekund slik forsikrede selv beskrev hendelsesforløpet.

Nemnda finner at det innebærer et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte" å ta hånden foran den skarpe kniven på vedkløyveren uten å ha forvissnet seg om at maskinen er helt skrudd av. Det er ikke tilstrekkelig at joysticken er tilbake i utgangsposisjonen. Dette fremgår etter nemndas syn også av advarselen på s. 37 i brukermanualen. Dersom forsikrede anså det som nødvendig å stikke hånden foran kniven for å rette opp stokken, burde han ha eliminert bort skadepotensialet ved å enkelt skru av maskinen (traktoren). Etter nemndas vurdering er forsikredes handlemåte "sterkt klanderverdig" og forsikrede er "vesentlig mer å klandre enn hvor det er tale om alminnelig uaktsomhet", jf. Rt-1989-1318.

På bakgrunn av at forsikrede stakk hånden foran kniven på vedkløyveren uten at maskinen var helt avskrudd og skadet seg, finner nemnda det klart at det er årsakssammenheng mellom den grove

uaktsomheten og forsikringstilfellet, og mellom den grove uaktsomheten og en økning av skadens omfang.

Selskapet er etter dette berettiget til å foreta avkortning, sett hen til skyldgraden, skadeforløpet, om forsikrede var i selvforskyldt rus, hvilken virkning nedsettelse eller bortfall vil få og forholdene ellers.

Forsikrede har anført at avkortning på 20 % er satt for høyt. Etter en konkret vurdering av momentene overfor har ikke nemnda noen innvendinger mot at selskapet avkorter med 20 %. Det bemerkes at dette også er i tråd med nyere nemndspraksis i lignende saker, jf. FinKN 2016-368 og 2019-366.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Sel gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).